

Számviteli dimenzió a zöld és fenntartható pénzügyekben

VEIT ADRIENN

*PhD-hallgató, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Gazdaságtudományi Kar
adrienn.veit@edu.bme.hu*

BÖCSKEI ELVIRA

*egyetemi docens, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, bocskai.
elvira@gtk.bme.hu*

A tanulmány a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok számviteli kezeléséből fakadó kihívások tekintetében vizsgálja, hogy ez a dimenzió megjelenik-e a nemzetközi szakirodalomban. A kutatás a számvitel, mint információs rendszer és a stakeholder-elmélet keretében értelmezi a fenntarthatósági átmenet finanszírozásához kapcsolódó instrumentumokat. A Scopus adatbázisra épülő, PRISMA-logikát követő szűrés eredményeként 1721 angol nyelvű, lektorált folyóiratcikk került a mintába, amelyek közül 165 kapcsolódott számviteli, beszámolási vagy közzétételi kérdésekhez. Az eredmények azt mutatják, hogy a szakirodalom döntően pénzügyi és piaci fókuszú, míg az instrumentumszintű számviteli megközelítés alulreprezentált. A vizsgálat alapján a számviteli dimenzió további feltárása szükséges a transzparencia, az összehasonlíthatóság és az érintetti döntéstámogatás erősítéséhez.

Kulcsszavak: Számvitel; Fenntartható pénzügyek; Zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok; Stakeholder-elmélet; Pénzügyi kimutatás; Fenntarthatóság

JEL kódok: M41, Q56, G38

1. Bevezetés

A számvitel a modern gazdaság egyik központi információs rendszere, amely a gazdasági események rögzítésén és strukturálásán keresztül döntéstámogató információt szolgáltat a gazdálkodás külső és belső érintettjei számára (Weiner, 2008; Andon, Baxter & Chua, 2019). A pénzügyi kimutatások és a kapcsolódó nem pénzügyi jelentések nemcsak a múltbeli teljesítmény rögzítésére szolgálnak, hanem alapot teremtenek többek között finanszírozási döntésekhez, kockázatér-

tékeléshez és a teljesítmény visszaméréséhez is (Dlamini, 2023; Azad et al, 2026). Az úgynevezett “stakeholder”-elmélet erre épít, amikor a vállalatot olyan szereplőként írja le, amely több, eltérő érdekcsoport információs igényeinek kielégítéséért felelős, kiemelve, hogy a vállalatok célja túlmutat a tradicionális tulajdonosi értékmaximalizálás aspektusán (Freeman, 1984). Ebben a keretben a számvitel olyan közvetítő szerepet vállal, amelynek segítségével a vállalat teljesítménye és a vállalatba való tőgán értelmezett befektetés kockázata különböző nézőpontokból válik értelmezhetővé. A döntéshozatal minősége, a bizalom és a transzparencia ezért közvetlenül függ attól, hogy a számviteli információ mennyire releváns, megbízható, összehasonlítható és érthető az egyes érintettek számára (IASB, 2010).

Az érintetteknek azonban ma már nem csupán a pénzügyi információk szolgáltatnak alapot döntéseik meghozatalához. Az utóbbi években jelentősen nőtt az igény különböző, többek között fenntarthatósággal kapcsolatos nem pénzügyi információk megszerzésére is, tekintettel arra, hogy az Európai Unió (továbbiakban: EU) a fenntarthatóságot a gazdaságpolitika, a vállalatirányítás és a pénzügyi piacok egyik központi rendezőelvévé tette. Az Európai Zöld Megállapodás¹, a fenntartható pénzügyi keretrendszer, a vállalati fenntarthatósági jelentéstételről szóló irányelv (Corporate Sustainability Reporting Directive, továbbiakban: CSRD²), valamint az úgynevezett EU Taxonómia³ mind azt a célt szolgálják, hogy – többek között – a környezeti és klímacélok⁴ számszerűsíthető, ellenőrizhető és összehasonlítható adatok, információk és mutatók formájában jelenjenek meg (Ahlström, 2019; Korca, Costa & Bouten, 2023; Chopra et al, 2024). Ezek az adatok, információk és mutatók ugyanakkor döntő részben számviteli adatokra épülnek: a bevételek, ráfordítások, eszközök, kötelezettségek és különféle teljesítménymutatók mind olyan kategóriák, amelyek értelmezését számviteli szabályok

¹ Az Európai Zöld Megállapodás az EU átfogó stratégiája, amelynek célja gazdaságának átalakítása, annak érdekében, hogy az EU 2050-re klímasemlegessé váljon, miközben a gazdasági növekedést elválasztja az erőforrás-felhasználástól, és biztosítja az igazságos és inkluzív átmenetet (European Commission, 2019).

² A vállalati fenntarthatósági jelentéstételről szóló irányelv (CSRD), az EU 2022/2464, jelentősen kibővíti és harmonizálja a vállalati fenntarthatósági közzétételre vonatkozó uniós szabályokat, előírva a nagy és tőzsdén jegyzett vállalatok számára, hogy részletes, szabványosított információkat szolgáltatassanak a környezeti, társadalmi és irányítási hatásokról, kockázatokról és lehetőségekről az átláthatóság, az összehasonlíthatóság és az elszámoltathatóság javítása érdekében (European Parliament and Council of the European Union, 2022).

³ Az EU Taxonómia (EU 2020/852) az EU osztályozási rendszere, amely meghatározza, hogy mikor tekinthetők környezetileg fenntarthatónak a gazdasági tevékenységek, azzal a céllal, hogy a befektetéseket olyan tevékenységek felé terelje, amelyek jelentősen hozzájárulnak az éghajlati és környezeti célokhoz, miközben nem okoznak jelentős kárt (European Parliament and Council of the European Union, 2020).

⁴ Az EU klímasemlegességi célkitűzése, hogy 2050-re nettó nullára csökkentse az üvegházhatású gázok kibocsátását, ezáltal klímasemlegessé téve az EU-t (European Parliament and Council of the European Union, 2021).

határozzák meg. Így a fenntarthatósági célok mérhetősége és hitelessége szorosan összefügg a számviteli szabályok gyakorlatba való átültetésével és azok konzisztens alkalmazásával (Baksaas & Stenheim, 2019; Xu, Li & Xu, 2023).

A fenntarthatósági átmenet finanszírozásában kiemelt szerephez jutnak a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok, ezért ezek nem kizárólag jogi vagy pénzügyi értelemben fontosak, hanem a közpolitika szempontjából is. Ezek az eszközök ugyanis olyan ösztönzőként működnek, amelyek a klasszikus szabályozási megoldásokat – például kibocsátási kvótákat, adókat vagy kötelező előírásokat – egészítik ki (Brühl, 2021). A piaci szereplők döntéseit nem közvetlen tiltásokkal, hanem a finanszírozás feltételeinek differenciálásával befolyásolják: kedvezőbb hozzáférést vagy alacsonyabb tőkeköltséget kínálnak a fenntartható projektek számára, miközben szigorúbb feltételeket alkalmaznak a kevésbé fenntartható tevékenységek esetében (Fatica & Panzica, 2021; MacAskill, Roca, Liu, Stewart & Sahin, 2021). Ezen instrumentumok közé tartoznak többek között a zöld kötvények, a fenntarthatósági célokhoz kötött hitelek és kötvények, a környezeti, társadalmi és irányítási (továbbiakban: ESG) jellemzőkhöz kapcsolt finanszírozási konstrukciók vagy akár környezeti szempontokat előtérbe helyező lízingszerződések. Ezek az instrumentumok azt a célt szolgálják, hogy a tőkét olyan beruházások felé irányítsák, amelyek hozzájárulnak a klímacélok, az energiahatékonyság vagy más fenntarthatósági célkitűzések eléréséhez. A szerződéses feltételek gyakran úgy épülnek fel, hogy a kamatláb, a felár vagy más pénzügyi kondíció függjön bizonyos környezeti mutatók teljesülésétől (Ehlers & Packer, 2017; Gianfrate & Peri, 2019; Flammer, 2021; Wu et al., 2023; Brühl, 2021; Desalegn & Tangl, 2022).

Számviteli szempontból ezek az instrumentumok azonban kihívást jelenthetnek a gyakorlatban. A szerződések formája gyakran hagyományos – például hitel, kötvény, lízing vagy derivatíva –, de a „zöld” vagy „fenntartható” jelleg speciális feltételekhez, mutatókhoz és/vagy kovenánsokhoz kötődik (Veit & Böcskei, 2024). A vállalatnak ezért nemcsak azt kell meghatároznia, hogy miként alakulnak a pénzáramlások, hanem azt is, hogy a fenntarthatósági feltételek miként befolyásolják a szerződés gazdasági tartalmát és kockázati profilját. Ez az a pont, ahol a számviteli besorolás, értékelés és bemutatás kérdései meghatározóvá válnak.

A számviteli döntéseket ráadásul eltérő keretrendszerek alakítják. Egyes országokban elvi alapú, úgynevezett „principlebased” rendszert alkalmaznak, ilyen például a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (továbbiakban: IFRS) rendszere. Más országokban inkább részletes, szabályozásalapú, úgynevezett „rulebased” nemzeti standardok érvényesek, ezek közé tartozik például a Magyar Számviteli Törvény⁵ is (Schipper, 2003; IFRS Foundation, 2026). Az előbbi megközelítés nagyobb hangsúlyt helyez a gazdasági tartalomra és a szakmai megítélésre, míg az utóbbi inkább konkrét előírásokra támaszkodik. Ennek eredménye-

⁵ 2000. évi C. törvény a számvitelről

ként előfordulhat, hogy ugyanaz a zöld vagy fenntartható pénzügyi instrumentum különböző országokban, különböző számviteli keretrendszerek alkalmazása, akár különböző számviteli politikai döntések eredményeként eltérő módon jelenik meg a pénzügyi kimutatásokban (Veit & Böcskei, 2024; Veit, Böcskei, Zanoć & Deme, 2025).

A jelen tanulmány célja annak feltárása, hogy a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok számviteli kezelése milyen mértékben és milyen tematikus szerkezetben jelenik meg a nemzetközi szakirodalomban. A kutatás a számvitel mint információs rendszer és a stakeholder-elmélet keretében vizsgálja, hogy az instrumentumok beszámolási, közzétételi és értékelési vonatkozásai mennyire kapnak önálló figyelmet az akadémiai diskurzusban. E cél elérése érdekében a tanulmány Scopus-alapú, PRISMA-logikát követő szabályalapú tartalomelemzést alkalmaz.

2. Elméleti háttér

2.1. Stakeholder-elmélet és a számvitel mint információs rendszer

Freeman (1984) elmélete szerint a vállalatoknak nem csupán a tulajdonosok, de az elsődleges és másodlagos érintetti kör számára is értéket kell teremteniük. Ennek megfelelően Freeman a vállalat célját a szűken értelmezett tulajdonosi értékmaximalizálásnál tágabban, a különböző érdekcsoportokkal szembeni felelős és etikus magatartás felől ragadja meg. Az érintettek közé tartoznak többek között a hitelezők, a hatóságok, a befektetők, a tulajdonosok, a menedzsment, a munkavállalók és a tágabb társadalom is, amelyek mind a saját döntéseikhez kívánnak megbízható vállalati információhoz jutni (Fábics, 2024).

Ebben a tekintetben a számvittel szemben elvárásként jelenhet meg, hogy egy olyan közvetítő információs csatornát biztosítson, amely a vállalat pénzügyi és – növekvő mértékben – fenntarthatósági teljesítményét láthatóvá, érthetővé és értékelhetővé teszi az érintettek számára (Andon et al., 2019; IASB, 2010). Mindehhez elengedhetetlen, hogy az információk hasznosak legyenek a döntéshoztathoz, azaz releváns, valóságghűen bemutatott, összehasonlítható és értelmezhető adatokra van szükség (IASB, 2010). Az eltérő számviteli szabályrendszerek, az eltérő számviteli politikai döntések és az egyedi számviteli kezelések ezen a ponton válnak meghatározóvá: a választott besorolási modellek, gyakorlati egyszerűsítések, értékelési módok és prezentációs megoldások közvetlenül befolyásolják többek között a pénzügyi és nem pénzügyi információkat, adatokat és indikátorokat, a kockázati profílról alkotott képet, valamint a fenntarthatósági teljesítményt mérő kulcs-teljesítménymutatókat (továbbiakban: KPI) is (Dlamini, 2023; Azad et al., 2026).

A fenntarthatósággal kapcsolatos információk iránti igény erősödésével a számvitel szerepe is tovább bővül. Az ESG-szemponatok, -kockázatok, valamint az ezekhez kapcsolódó vállalati stratégiák és teljesítmény bemutatása ugyanis sok esetben szintén számviteli adatokra és rendszerekre támaszkodik. A vállalat és az érintettek közötti információs kapcsolat minősége így közvetlenül függ attól, hogy a számviteli rendszer képes-e a pénzügyi és fenntarthatósági dimenziókat koherensen, összhangban megjeleníteni (Gilchrist, Yu and Zhong, 2021).

2.2. A számvitel mint információs infrastruktúra a fenntartható pénzügyekben

A számvitel hagyományos felfogása szerint a vállalati tranzakciók rögzítését végzi, azonban a fenntartható pénzügyi diskurzusban egyre inkább információs infrastruktúráként értelmezik. Ez azt jelenti, hogy a számvitel nem pusztán dokumentálja, hanem formálja is azt az információs környezetet, amelyben a pénzügyi és fenntarthatósági döntések megszületnek (Baksaas & Stenheim, 2019). A mérleg és az eredménykimutatás, a kiegészítő melléklet, valamint a fenntarthatósági és vállalati társadalmi felelősségvállalási jelentések együttesen határozzák meg, hogyan értékelik az érintettek a vállalat teljesítményét, kockázatait és hosszú távú értékteljesítési képességét (Gilchrist et al., 2021).

Az EU-s szabályozásban a fenntartható pénzügyek olyan szabályozási és piaci eszközök összességét jelentik, amelyek célja, hogy a tőkeáramlásokat a környezeti fenntartható gazdasági tevékenységek felé tereljék, ehhez kapcsolódóan pedig az EU-s szabályozás arra is iránymutatást nyújt, hogy milyen tevékenységek minősülnek környezeti szempontból fenntarthatónak (European Commission, 2021). Az Európai Zöld Megállapodás (EGD), az 2050es klímasemlegességi cél és a hozzá kapcsolódó uniós jogszabályok tehát a környezeti célokat pénzügyi és nem pénzügyi indikátorokra fordítják le (European Parliament & Council of the European Union, 2020, 2021, 2022), amely indikátorokhoz adatot és információt olyan számviteli információs rendszerek szolgáltatnak, amelyek alapjaiban kezelhetik különbözően a gazdasági tranzakciókat az eltérő számviteli keretrendszerek, számviteli politikai döntések vagy akár eltérő számviteli szabályértelmezés eredményeként. Ennek mentén a fenntartható pénzügyek hitelessége nem csak a pénzügyi termékek kialakításán és szabályozási keretein múlik, hanem azon is, hogy a számviteli szabályrendszerek hogyan képesek következetesen és összehasonlíthatóan leképezni a kapcsolódó ügyleteket, pénzügyi és nem pénzügyi hatásokat (Baksaas & Stenheim, 2019; Korca et al, 2023).

2.3. Szabályozásalapú és elvi alapú számviteli rendszerek

A számviteli rendszerek közötti egyik alapvető különbség az elvi alapú (principle-based) és a szabályozásalapú (rule-based) megközelítés között húzódik. Az elvi alapú rendszerek – mint az IFRS – egy koncepcionális keretre építenek, amely a gazdasági tartalmat, a szakmai megítélést és a döntéshasznosságot helyezi előtérbe. Az elvi alapú megközelítés előnye, hogy rugalmasan képes kezelni az új gazdasági tranzakciókat, így a gyorsan fejlődő zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok piacát is. Ugyanakkor a szélesebb értelmezési tér miatt nagyobb szerepet kap a szakmai értelmezés, ami az egyes vállalatok, sőt akár a különböző országok között is eltérő számviteli gyakorlatokhoz vezethet (IASB, 2010; Schipper, 2003). Ez különösen akkor válik problémássá, ha az instrumentumokhoz kapcsolódó adatok és információk a vállalati vagy uniós szintű KPI-k alapját képezik (Veit et al, 2025).

A szabályozásalapú rendszerek ezzel szemben részletes, tételes előírásokra támaszkodnak. A konkrét szabályok csökkenthetik a bizonytalanságot és a mérlegelési mozgásteret, ugyanakkor problémát jelenthet, ha a szabályozás nem tartja a lépést a piaci termékek körének bővülésével, a zöld és fenntartható szempontok termékjellemzőkbe való beépülésével, és ezáltal nem tartalmaz konkrét szabályokat ezekre az esetekre. A zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok elszámolása során így előfordulhat, hogy gazdaságilag egymásnak megfeleltethető ügyletek különböző számviteli keretrendszerekben eltérő mérleg- és eredménykimutatásbeli kezelés alá esnek, más mutatókat és fenntarthatósági indikátorokat eredményezve (Baksaas & Stenheim, 2019; Veit & Böcskei, 2024; Veit et al., 2025).

Az elvi alapú és a szabályozásalapú rendszerek közötti különbségek a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok esetében különösen élesen rajzolódnak ki, tekintettel arra, hogy ezen termékek számottevően az elmúlt pár évben terjedtek el. A stakeholderelmélet szempontjából ez azt jelenti, hogy az instrumentumokhoz kapcsolódó információk összehasonlíthatósága és értelmezhetősége az alkalmazott számviteli keretrendszer függvénye, ami információs kockázatot hordoz mind a befektetők, a szabályozók, de akár a társadalom számára is.

A szabályozási különbségek relevanciáját és a mutatókra gyakorolt közvetlen hatását jól szemlélteti a fenntarthatósághoz kötött ügyletek elszámolása. Mivel az EU Taxonómia alapján közzétett KPI-ok (árbevétel, CAPEX, OPEX) közvetlenül a számviteli adatokon és az alkalmazott beszámolási keretrendszer szerinti mérlegtételeken alapulnak, a rendszerek közötti eltérések torzíthatják az eredményeket. A kulcs-teljesítménymutatók (KPI-ok) úgy mind az árbevétel, CAPEX-, OPEX-mutatók közvetlenül a számviteli rendszerekből kigyűjtött adatokból nyerhetők. Mindez a szabályozási különbségekből adódik:

- amíg az IFRS 16 szerint aktivált használatijog-eszközök (RoU assets) értékét a CAPEX-mutatóba kell kimutatni, addig a magyar szabályozás nem növeli a CAPEX-értéket. Ennek oka, hogy a magyar számviteli törvény szerint elszámolt operatív lízing vagy bérlet – amely mérlegben kívüli tétel marad – az OPEX-mutatóban jelenik meg. A két gazdaságilag azonos ügylet eltérő fenntarthatósági mutatókat eredményezhet a választott számviteli keretrendszer miatt, ami megkérdőjelezheti a transzparenciát és a befektetői döntéshozatalt. Számvitelileg bizonyított, hogy az EU Taxonómia szerint a CAPEX KPI közvetlenül az IFRS szerinti eszközaktiválásokon alapul, ugyanaz a zöld beruházás teljesen más mutatót eredményez a két rendszerben (Veit & Böcskei, 2024).
- Az SLL-hitelek besorolásához kapcsolódóan (IFRS 9) megállapításra került, hogy a hitelt nem amortizált bekerülési értéken, hanem valós értéken (FVTPL) kell értékelni. Ez az értékelés olyan eltérést okozhat az eredménykimutatásban, ami torzíthatja a fenntarthatósági teljesítmények pénzügyi megítélését (Veit et al, (2025).

2.4. A kutatási rés: az instrumentumok számviteli kezelése

A gyakorlat tehát azt mutatja, hogy a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok számviteli kezelése több szinten is kihívásokat rejt, hiszen a különböző számviteli keretrendszerek, különböző számviteli politikai döntések és értelmezések érdemben befolyásolhatják a tőke és eredménymutatókat, valamint az EU Taxonómiához köthető KPIkat is (Veit et al, 2025).

A fentiek alapján felmerül a kérdés, hogy a szakirodalom és az akadémiai kutatások milyen mértékben és milyen mélységben foglalkoznak a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok számviteli dimenziójával. Ez a kérdés különösen fontos a stakeholderelmélet fényében. Ha a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok számviteli kezeléséről kevés elméleti és empirikus tudás áll rendelkezésre, akkor az érintettek – befektetők, hitelezők, szabályozók és a társadalom – döntései olyan információs bázison nyugszanak, amelyben az instrumentumok gazdasági tartalma és fenntarthatósági hatása nem feltétlenül jelenik meg következetesen. Jelen tanulmány ezt kívánja vizsgálni azáltal, hogy a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok piacának elméleti keretének rövid bemutatása után adatbázis-elemzés eredményein keresztül teszteli a következő három hipotézist:

H1: A zöld vagy fenntartható pénzügyi instrumentumokkal foglalkozó publikációk túlnyomórészt pénzügyi, közgazdasági és multidiszciplináris fenntarthatósági folyóiratokban jelennek meg, míg a számviteli folyóiratokban megjelent cikkek a teljes állomány marginális részét teszik ki.

H2: A zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumokkal foglalkozó teljes szakirodalmon belül a tanulmányoknak csak nagyon kis része nyújt instrumentumszintű elemzést azok IFRS vagy más számviteli rendszerek (GAAPek) szerinti megjelenítéséről, besorolásáról, értékeléséről vagy bemutatásáról.

H3: A fenntarthatósághoz kötött ügyletek számviteli elszámolása során a nemzetközi és a magyar számviteli szabályozásban levő eltérések valószínűsíthetőleg korlátozzák a fenntarthatósági teljesítmények teljeskörű összehasonlíthatóságát, ugyanis az EU Taxonómia alapján közzétett KPI-ok kiszámítása közvetlenül a számviteli adatokon és az alkalmazott beszámolási keretrendszer szerinti mérlegtételeken alapul.

3. Módszertan

A tanulmány módszertani megközelítése célzott, kvantitatív adatbázisvizsgálatra épül. A stakeholderelmélet és a számvitel, mint információs rendszer felfogása alapján abból indulunk ki, hogy ha a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok számviteli dimenziója érdemben jelen van az akadémiai diskurzusban, akkor az a releváns szakirodalom volumenében és tematikus szerkezetében is kimutatható. Ennek keretében Scopusalapú keresést végzünk a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumokkal foglalkozó szakirodalomban, majd számszerűsítjük, hogy a találatok mekkora hányada tartalmaz kifejezetten számviteli vagy beszámolási aspektust. A módszertan célja nem egy teljes körű, szisztematikus szakirodalmi áttekintés vagy bibliometrikus elemzés lefolytatása, hanem annak empirikus alátámasztása, hogy a számviteli dimenzió a tématerületen belül milyen szinten reprezentált. Ennek megfelelően a vizsgálat kiterjed a találatok szűrésére és kategorizálására, de nem elemzi részletesen az egyes cikkek tartalmát, és nem vállalkozik az irodalom mélyreható feltérképezésére.

3.1. Adatforrás és keresési stratégia

A vizsgálat adatforrásaként a Scopus adatbázist használtuk. A Scopus a nemzetközi szakirodalomban az egyik legszélesebb körben használt, kurált bibliográfiai adatbázis, amely kiterjedt lefedettséggel rendelkezik a gazdaságtudományi, pénzügyi, számviteli és menedzsmentterületen megjelenő lektorált folyóiratcikkekre. Bár a vizsgálatat azon jellege, hogy kizárólag egy adatbázisra fókuszál, a tanulmány korlátai közé tartozik, a Scopus adatbázis kurált jellegéből fakadóan egy-egy metaadat-struktúrát, ellenőrzött folyóirat-kiválasztást és részletes szerzői, intézményi információkat biztosít, ami különösen alkalmassá teszi reprodukálható kvantitatív, adatbázis-alapú elemzésekre. Ennek megfelelően a bibliometrikus és szakirodalmi kutatások egyik leggyakrabban használt adatforrásának

számít fenntarthatósággal kapcsolatos kutatásokban is (Maria, Ballini & Souza, 2023; Mohanty et al, 2023).

A keresési stratégia a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok fő fogalomcsoportjaira épült. A lekérdezés a cím, az absztrakt és a kulcsszavak mezőiben kereste azokat a kifejezéseket és kifejezőkombinációkat, amelyek a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok különböző típusait fedik le. A keresés során alkalmazott kombinációk az alábbiak voltak:

“Green loan” OR “Green lending agreement” OR “Green Credit” OR “Green Bond” OR “Green Equity” OR “Green lease” OR “Green leasing” OR “Green financial instrument” OR “Green derivative” OR “Sustainable loan” OR “Sustainable lending agreement” OR “Sustainable Credit” OR “Sustainable Bond” OR “Sustainable Equity” OR “Sustainable lease” OR “Sustainable leasing” OR “Sustainable financial instrument” or “Sustainable derivative” OR “Sustainability-linked loan” OR “Sustainability-linked lending agreement” OR “Sustainability-linked Credit” OR “Sustainability-linked Bond” OR “Sustainability-linked Equity” OR “Sustainability-linked lease” OR “Sustainability-linked leasing” OR “Sustainability-linked financial instrument” or “Sustainability-linked derivative” OR “ESG-linked loan” OR “ESG-linked lending agreement” OR “ESG-linked Credit” OR “ESG-linked Bond” OR “ESG-linked Equity” OR “ESG-linked lease” OR “ESG-linked leasing” OR “ESG-linked financial instrument” or “ESG-linked derivative” OR “ESG loan” OR “ESG lending agreement” OR “ESG Credit” OR “ESG Bond” OR “ESG Equity” OR “ESG lease” OR “ESG leasing” OR “ESG financial instrument” or “ESG derivative”

A keresési logika szándékosan tág, mivel a számviteli szempontok sok esetben nem jelennek meg közvetlenül a címbe, kulcsszavakban vagy az absztraktban. A túlzottan szűk keresőkifejezések használata jelentős találatvesztéshez vezethet, és torzíthatja a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok teljes szakirodalmi bázisát. Az időhorizontot 2015 és 2025 között megjelent közleményekre korlátoztuk, tekintettel arra, hogy a fenntartható finanszírozási megoldások elterjedése döntően a 2015-ös Párizsi Megállapodást⁶ követően gyorsult fel (Sang, 2024). A vizsgálat csak angol nyelvű, lektorált folyóiratcikkeket vont be, a Scopus „Economics, Econometrics and Finance”, illetve „Business, Management and Accounting” témaköréhez tartozó rekordok közül. Ezzel a tanulmány egyszerre őrzi meg a pénzügyi és számviteli relevanciát és szűri ki azokat a találatokat, amelyek ugyan kapcsolódhatnak a témához, de nem a jelen kutatás fókuszához tartoznak.

⁶ A Párizsi Megállapodás az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezményének részeként létrejött globális klímaegyezmény, amely kötelezi a feleket, hogy a globális átlaghőmérséklet emelkedését az iparosodás előtti szinthez képest jóval 2 Celsius-fok alatt tartsák, és tegyenek erőfeszítéseket a felmelegedés 1,5 Celsius-fokra korlátozására (United Nations, 2015).

3.2. Kiválasztási folyamat a PRISMA-logika mentén

A rekordok kiválasztása a PRISMA 2020 irányelvben javasolt lépések logikáját követi, de jelen tanulmány nem minősül teljes körű szisztematikus szakirodalmi áttekintésnek (Page et al, 2021). A PRISMAlogika alkalmazásának célja kizárólag az, hogy a keresési és szűrési folyamat áttekinthető, reprodukálható és számszerűen követhető legyen; a vizsgálat nem végez minőségértékelést, részletes tartalmi szintézist vagy egyéb, klasszikus szisztematikus szakirodalmi áttekintéshez kapcsolódó lépéseket.

A keresés első lépésében a Scopus adatbázis 4025 rekordot azonosított a meghatározott keresőkifejezések alapján. Ezt követően a témakör alapján történő szűrés – az említett két tudományterületi kategóriára korlátozva – 2303 rekordra csökkentette a mintát. Az időbeli korlátozás (2015–2025), a dokumentumtípus szerinti szűrés (csak lektorált folyóiratcikkek), valamint a nyelvi szűrés (angol nyelv) további szűkítést eredményezett, majd a duplikátumok eltávolítása után a végső, elemzésbe bevont minta 1721 egyedi cikkből áll.

A PRISMAlogikához hasonlóan a kiválasztási folyamat négy fő szakasza különíthető el: az azonosítás (initial identification), az átvilágítás (screening), a megfelelőség vizsgálata (eligibility) és a végső bevonás (included) (Page et al, 2021). Jelen vizsgálatban azonban ezek a szakaszok kizárólag a kvantitatív leszűkítés és számbavétel célját szolgálják, és nem vezetnek el egy tartalmilag kidolgozott szisztematikus szakirodalmi áttekintéshez. Az 1721 cikk közül a következő lépésben azokat azonosítottuk, amelyek kifejezetten számviteli vagy beszámolási aspektust hordoznak.

3.3. Szabályalapú tartalomelemzés és kategorizálás

A számviteli fókuszú tanulmányok azonosítása szabályalapú, kulcsszavas tartalomelemzéssel történt. A mintában szereplő 1721 tanulmány címét és absztraktját olyan kifejezések jelenléte alapján vizsgáltuk, amelyek egyértelműen számviteli vagy beszámolási jellegre utalnak, így különösen: “IFRS”, “IAS”, “GAAP”, “accounting”, “financial reporting”, “disclosure”, “financial statements”, “recognition”, “measurement”, “valuation”, “lease accounting”. Azon tanulmányok, amelynek címében, kulcsszavai között vagy absztraktjában legalább egy ilyen kifejezés szerepelt, a számvitelhez, beszámolóhoz és jelentéstételhez kapcsolódó részhalmozba került.

Az 1721 cikk tematikus besorolása szabályalapú, kulcsszavas tartalomelemzéssel történt. Ennek lényege az volt, hogy a címeket és absztraktokat előre meghatározott kifejezések alapján soroltuk kategóriákba, ismétlődő és átlátható logika mentén. Ez a tartalomelemzés során különösen hasznos, mert nagy mintán is egységes besorolást tesz lehetővé, miközben csökkenti az egyéni értelmezésből fakadó torzításokat.

A kategorizálás célja nem a tanulmányok mély tartalmi elemzése, hanem annak bemutatása, hogy a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumokkal foglalkozó irodalmon belül a számviteli szempontok milyen tematikus szerkezetben és milyen volumenben jelennek meg. Ennek mentén a számviteli relevanciájú tanulmányok további tematikus elemzésnek is alávetethetők, amelynek során a címek és absztraktok alapján azonosított számviteli fókusz erőssége és jellege szerint a tanulmányok további alkategóriákba sorolhatók. E besorolás célja nem az irodalom mély kvalitatív szintézise, hanem annak bemutatása, hogy a számviteli dimenzió a vizsgált szakterületen milyen mértékben és mélységben jelenik meg.

1. ábra: PRISMA-logika alkalmazása

Identification – Azonosítás	Teljes állomány a keresőszavak alapján (n = 4,025)
Screening – Átvilágítás	Minta a szűrések után: téma, év, dokumentum típusa, nyelv (n = 1,722) Minta elemszám duplikációk eltávolítása után (n = 1,721)
Eligibility – megfelelőség vizsgálata	Kategorizáció: számviteli kategóriába eső tanulmányok tartalmi megfelelés alapján (n = 165)
Included – bevonás	Végző számviteli relevanciájú mintába bevont tanulmányok (n = 165) további tematikus kategorizálással

Forrás: Saját szerkesztés

4. Eredmények

4.1. A teljes állomány szerkezete és időbeli alakulása

A Scopus-alapú keresés és a 3. fejezetben bemutatott szűrési folyamat eredményeként a végső elemzési állomány 1721 egyedi, angol nyelvű, lektorált folyóiratcikkből állt. A teljes minta alapján a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumokkal foglalkozó szakirodalom a vizsgált időszakban dinamikusán bővült, különösen 2020 után, ami azt jelzi, hogy a téma az akadémiai diskurzusban és a fenntartható pénzügyek szabályozási környezetében egyaránt felértékelődött.

A 1. táblázat azt mutatja be, hogy a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumokról szóló cikkek mely folyóiratokban koncentrálnak. A vezető folyóiratok a cikkek száma, a teljes mintán belüli részesedésük, valamint a 2025-ös Scopuskvartilis és a megjelenési ország szerint kerültek bemutatásra. Az eredmé-

nyek szerint a területet főként magas presztízsű pénzügyi és energiaközgazdasági folyóiratok határozzák meg, míg kifejezetten számvitel témájú folyóirat nem jelenik meg. A Top 12 folyóirat közölte a teljes vizsgált állomány 41%-át, összesen 698 darab cikket.

1.táblázat: Folyóiratok zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok témában megjelent cikkek száma szerint (Top 12)

Folyóirat	Publikációk száma	Arány a teljes állományon belül	Legmagasabb Scopus-besorolás	Ország
Finance Research Letters	154	9%	Q1	Netherlands
Energy Economics	102	6%	Q1	Netherlands
Journal of Cleaner Production	75	4%	Q1	United Kingdom
International Review of Financial Analysis	67	4%	Q1	United States
International Review of Economics and Finance	52	3%	Q1	United States
Resources Policy	52	3%	Q1	United Kingdom
Environment, Development and Sustainability	41	2%	Q1	Netherlands
Research in International Business and Finance	35	2%	Q1	Netherlands
Technological Forecasting and Social Change	32	2%	Q1	United States
Journal of Sustainable Finance and Investment	30	2%	Q1	United Kingdom
North American Journal of Economics and Finance	29	2%	Q1	United States
Journal of Risk and Financial Management	29	2%	Q2	Switzerland

Forrás: Scopus adabázis, saját szerkesztés

Az állomány tematikus szerkezete a 2. táblázatban azt mutatja, hogy a kutatási érdeklődés elsősorban a zöld bankolás, a zöld és fenntarthatósághoz kapcsolt hitelezés, a kötvénypiacok, valamint a piaci és környezeti hatások felé koncentrálódik.

Ebből az is látható, hogy a szakirodalom döntően finanszírozási és piaci fókuszú, miközben a beszámolási és elszámolási kérdések kisebb súlyt képviselnek a teljes tudományos térben.

2.táblázat: Tanulmányok kategóriák szerinti megoszlása a teljes állomány tekintetében

Kategória	Tanulmányok száma	Arány
Zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok számviteli kezelése és közzététele	165	10%
Zöld és fenntartható hitelezés	501	29%
Zöld és fenntartható kötvények: kibocsátás, árazás és értékelés	434	25%
Zöld pénzügyi piacok, árazás és tőzsde	366	21%
A zöld és fenntartható finanszírozás valamint a zöld és fenntartható technológiák környezeti és éghajlati hatásai	199	12%
További témák a fenntartható és zöld finanszírozásban	56	3%
Összesen	1721	100%

Forrás: Saját szerkesztés

4.2. A számviteli részhalmaz azonosítása és tematikus szerkezete

Az 1721 rekordból 165 tanulmány került be a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok számviteli kezelése és közzététele részhalmazba a címek, absztraktok és kulcsszavak szabályalapú vizsgálata alapján. Ez a részhalmaz azt a publikációs teret jelöli, amelyben a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok számviteli relevanciája legalább említés szintjén megjelenik, és így közvetlenül kapcsolódik a számvitel mint információs rendszer kérdéséhez.

A tanulmányok további tematikus kategorizálása alapján a részhalmazon belül jól elkülöníthető alkategóriák rajzolódnak ki. A besorolás azt mutatja, hogy a számviteli címkével azonosított publikációk egy része közvetlenül az instrumentumszintű számviteli kérdésekkel foglalkozik, míg más részük inkább tágabb beszámolási, szabályozási vagy fenntarthatósági kontextusba ágyazva tárgyalja a témát. A besorolást összefoglalóan a 3. táblázat tartalmazza.

Az első alkategóriába azok a tanulmányok tartoznak, amelyek a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok megjelenítését, besorolását, értékelését, prezentációját vagy közzétételét vizsgálják, továbbá azon tanulmányok, amelyek esetleg rámutatnak erre a kutatási hiányosságra. Ezen tanulmányok állnak legközelebb

a számvitel mint információs rendszer klasszikus feladatához, mivel közvetlenül arra keresnek választ, hogy az adott szerződéses konstrukció miként jelenjen meg a pénzügyi kimutatásokban és a kapcsolódó jelentésekben.

A második alkategóriát azok a tanulmányok alkotják, amelyek ugyan számviteli vagy jelentéstételi terminológiát használnak, de fő fókuszuk inkább a tágabb beszámolási környezetre, a közzétételi gyakorlatokra, a szabályozási összefüggésekre vagy a fenntarthatósági jelentéstételre irányul. Ezek a tanulmányok már kevésbé instrumentumspecifikusak, de továbbra is kapcsolódnak ahhoz az információs infrastruktúrához, amelyen keresztül az érintettek a vállalati teljesítményt és kockázatot értelmezik.

A harmadik alkategóriába azok a cikkek kerültek, amelyekben a számviteli elemzés csak kiegészítőszerepet tölt be, és a fő hangsúly a piaci, szabályozási, környezeti vagy szervezeti dimenzió van. Ebben a csoportban a számvitel inkább háttérfeltételként jelenik meg, ami jól reprezentálja, hogy a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok kutatása még a számviteli címkével ellátott irodalmon belül is erősen heterogén.

3. táblázat: Számviteli részhalmozon belüli további tematikus kategorizálás

Alkategória	Kategória tartalma	Tanulmányok száma
1	Tanulmányok, amelyek a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumokat a számviteli kezelés szintjén elemzik (megjelenítés, besorolás, értékelési, közzétételi szabályok különböző számviteli keretrendszerekben), vagy rávilágítanak a témával kapcsolatos kutatások hiányára.	3
2	Tanulmányok, amelyek fókuszában az önkéntes vagy általános ESG/fenntarthatósági közzétételi követelmények állnak, és nem terjednek ki konkrét számviteli elszámolási kérdésekre.	15
3	Tanulmányok, amelyek a piaci szabályozásra, szakpolitikai kérdésekre, környezetvédelemre és ezek vállalati teljesítménybe való beépülésére fókuszálnak, érdemi számviteli kezelési elemzés nélkül.	147

Forrás: Saját szerkesztés

4.3. Az instrumentumszintű számviteli fókusz alulreprezentáltsága

Az eredmények tekintetében kiemelendő, hogy a 165 számviteli relevanciájú tanulmányon belül viszonylag kevés foglalkozik ténylegesen az instrumentum-

szintű számviteli kezeléssel, az instrumentumok közzétételével. Azon tanulmányok, amelyek konkrétan foglalkoznak megjelenítési, besorolási, értékelési, közzétételi szabályokkal, esetlegesen tárgyalják az ezekkel kapcsolatos problémákat, a teljes részhalmazon belül marginálisan jelennek meg.

Ez a minta azt sugallja, hogy bár a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok piacán a szerződéses formák, a fenntarthatósági kovenánsok és a kapcsolódó jelentéstételi igények egyre összetettebbek, ezek számviteli leképezése nem követte ugyanezt a dinamikát. A számvitel mint információs rendszer szempontjából ez azért lényeges, mert az instrumentumok gazdasági tartalma és a hozzájuk kapcsolódó kockázati profil csak akkor válik az érintettek számára összehasonlíthatóvá és értelmezhetővé, ha a számviteli kezelés kellően explicit és következetes.

4.4. Összegzés

Összességében az eredmények azt mutatják, hogy a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumokról szóló szakirodalom gyorsan bővül, de tematikailag dominálnak a finanszírozási és piaci szempontokat fókuszba helyező tanulmányok.

A bibliometriai és szabályalapú tartalomelemzés eredményei egyértelműen alátámasztják mindkét vizsgálati hipotézist.

Egyrészt igazolást nyert, hogy a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumokról szóló szakirodalom döntően pénzügyi, közgazdasági és multidiszciplináris fenntarthatósági folyóiratokban koncentrálódik, míg a kifejezetten számviteli fókuszú folyóiratok és publikációk csupán marginális mennyiséget képviselnek (H1). Másrészt, az 1721 cikket felölelő állományon belül mindössze néhány tanulmány nyújt valódi, instrumentumszintű elemzést az IFRS vagy más GAAP szerinti besorolásról, értékelésről és közzétételről, ami megerősíti, hogy az ilyen típusú számviteli vizsgálatok rendkívül szűk és széttagolt területet képviselnek (H2).

Ezt a hiányosságot tovább mélyíti az a felismerés, hogy az eltérő számviteli keretrendszerek – például az IFRS és a magyar számviteli szabályozás – alkalmazása közvetlenül torzíthatja a fenntarthatósági teljesítmények összehasonlíthatóságát (H3). Mivel az EU Taxonómia szerinti kulcs-teljesítménymutatók (KPI-ok) alapját közvetlenül a számviteli adatok és mérlegtételek képezik, a szabályozási különbségekből adódó eltérő elszámolási módok – mint például a lízingügyletek eltérő kezelése – információs kockázatot hordoznak az érintettek számára.

A kapott eredmények így nemcsak a H1, a H2 és a H3 hipotézisek teljesülését támasztják alá, hanem egyértelműen jelzik a zöld és fenntartható pénzügyek számviteli dimenziójában rejlő, máig kiaknázatlan kutatási potenciált is.

5. Diszkusszió

5.1. Az eredmények értelmezése

Az empirikus eredmények alapján a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumokkal foglalkozó szakirodalom dinamikusan bővül, ugyanakkor tematikailag továbbra is elsősorban a finanszírozási, piaci és környezeti aspektusok dominálnak. Ez azt jelenti, hogy a kutatási érdeklődés sokkal inkább a pénzügyi termékek piacának működésére, árazására és hatásaira irányul, mint arra, hogy ezek az instrumentumok miként jelennek meg a pénzügyi beszámolóokban és a kapcsolódó jelentésekben. A számviteli kérdések visszaszorulása nem pusztán tematikus aránytalanság, hanem arra is utal, hogy az instrumentumok információk leképezése a tudományos diskurzusban nem követi a piaci fejlődés ütemét.

5.2. Stakeholderelmélet és információs aszimmetria

A stakeholderelmélet szempontjából az eredmények azt mutatják, hogy a vállalatok különböző érintettjei olyan tématerülettel szembesülnek, ahol a gazdasági jelentőség és a tudományos feldolgozottság számottevően eltér egymástól. Míg a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok a fenntarthatósági átmenet finanszírozásában kulcsszerepet játszanak, addig számviteli kezelésük viszonylag kevés figyelmet kap a szakirodalomban. Ez azt jelenti, hogy az érintettek számára szükséges döntéstámogató információk előállítására és értelmezésére nem kap kellő elméleti támogatást.

A stakeholderelmélet alapján ez azért probléma, mert a különböző érintetti csoportok eltérő információigényekkel rendelkeznek, de mindegyikük számára fontos, hogy a vállalati teljesítményről és kockázatról kapott információk megbízhatóak és összehasonlíthatóak legyenek (Freeman, 1984). Ha a zöld és fenntartható instrumentumok számviteli szabályozása, és ezáltal a számviteli kezelésük, megjelenítésük nem konzisztens, akkor az érintettek döntései részben hiányos vagy nem egységes információs bázison nyugszanak. Ez gyengítheti a transzparenciát, a bizalmat és végső soron a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok ösztönzőserepét is.

5.3. A számvitel mint információs infrastruktúra

Az eredmények jól illeszkednek ahhoz a megközelítéshez, amely a számvitelre nem pusztán nyilvántartási technikaként, hanem információs infrastruktúraként tekint (Andon et al, 2019). Ebben az értelmezésben a számvitel nem csak rögzíti a tranzakciókat, hanem meghatározza azt is, hogy az instrumentumok milyen formában és milyen logika szerint jelennek meg a pénzügyi kimutatásokban és

más jelentésekben. Ha tehát a számvitel feladata az, hogy a gazdasági eseményeket strukturált, megbízható és összehasonlítható információvá alakítsa, akkor a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok esetében a számviteli kezelés problémái információs hézagokat eredményezhetnek.

Ez különösen akkor jelent problémát, amikor a zöld és fenntartható instrumentumok szerződéses feltételei – például a fenntarthatósági kovenánsok, a teljesítményhez kötött kamatmechanizmusok vagy a speciális jelentéstételi kötelezettségek – ténylegesen befolyásolják a kimutatások tartalmát (Veit & Böcskei, 2024; Veit et al, 2025). A számviteli információ ilyen helyzetben nem csupán technikai kérdés, hanem annak meghatározó eszköze, hogy az érintettek hogyan értelmezik a vállalat pénzügyi helyzetét és fenntarthatósági teljesítményét.

5.4. Az elvi és a szabályozásalapú rendszerek következményei

Az eredmények értelmezése során az is látható, hogy az elvi alapú és a szabályozásalapú számviteli rendszerek közötti különbség tovább erősíti a kutatási hiány jelentőségét. Az IFRS jellegű rendszerek nagyobb mozgásteret adnak a szakmai megítélésnek, ugyanakkor ez a rugalmasabb megközelítés eltérő számviteli gyakorlatokhoz vezethet gazdasági értelemben ugyanazon instrumentum esetében. A szabályozásalapú rendszerek ezzel szemben részletesebb útmutatást adnak, de kevésbé képesek gyorsan követni az új pénzügyi konstrukciók fejlődését. Mindkét megközelítésben közös, hogy a zöld és fenntartható instrumentumok számviteli kezelése könnyen heterogénné válhat (Schipper, 2003; Veit & Böcskei, 2024; Veit et al, 2025).

Ez a rendszerszintű különbség a gyakorlatban is megjelenik, ahogy azt a lízing-elszámolás során láthattuk (lásd 2.3 alfejezetet). Ugyanaz a gazdasági esemény az IFRS szerint a CAPEX-et, míg a magyar szabályozás szerint az OPEX-et növeli. Ez a számviteli elszámolásbeli eltérés is alátámasztja, hogy a fenntarthatósági mutatók összehasonlíthatósága a stakeholder-elmélet szempontjából kritikus információs kockázatot jelent.

Ez az információhasznosság szempontjából különös fontossággal bír, hiszen ha azonos vagy hasonló gazdasági tartalmú instrumentumok eltérő számviteli logika alapján kerülnek bemutatásra, akkor sérülhet az összehasonlíthatóság. A kutatás eredményei ezért nemcsak a tudományos irodalom hiányosságaira, hanem arra is rámutatnak, hogy a számviteli szabályozás és annak értelmezése közvetlenül befolyásolja a fenntarthatósági célokhoz kötődő információk minőségét.

5.5. Kutatási rés és hozzájárulás

A kutatási rés nem egyszerűen mennyiségi, hanem tematikus természetű is. Ez azt jelenti, hogy kevés a kifejezetten számviteli fókuszú tanulmány, illetve

a tématerület egészét tekintve a számviteli aspektusok csak ritkán jelennek meg önálló elemzési tárgyként.

Ebből következően a tanulmány két szempontból is releváns. Egyrészt rámutat arra, hogy a számviteli közösség és a fenntartható pénzügyek kutatói között még erősebb párbeszédre lenne szükség. Másrészt megmutatja, hogy a számvitel mint információs rendszer központi szerepe ellenére a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok tudományos feldolgozása még nem ad kellően részletes választ arra, miként kellene e termékeket a beszámolásban egységesen kezelni.

6. Konklúzió

Jelen tanulmány tehát empirikusan is megerősíti a felállított hipotézist: a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok számviteli dimenziója alulreprezentált a szakirodalomban a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumokkal kapcsolatos szakirodalom gyors növekedése ellenére. Ez a a számvitel mint információs rendszer és a stakeholderelmélet szemszögéből is jelentős, mert azt mutatja, hogy a döntéshozatalhoz szükséges információs infrastruktúra tudományos feldolgozottsága nem tart lépést a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok gyakorlati elterjedésével.

A zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok számviteli kezelése nem csupán speciális technikai kérdés, hanem a fenntartható pénzügyek átláthatóságának, összehasonlíthatóságának és hitelességének egyik kulcseleme. Éppen ezért a jövőbeli kutatásoknak nagyobb hangsúlyt kellene fektetniük az instrumentum-szintű számviteli kérdésekre, különösen ott, ahol a szerződéses feltételek közvetlenül befolyásolják a kimutatások tartalmát és az érintettek döntéseit.

A gyakorlati implikációk szintjén az eredmények azt sugallják, hogy a standardalkotók, szabályozók, könyvvizsgálók és vállalatok számára a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok számviteli kezelésének tisztázása továbbra is fontos feladat. Ha a szabályozás mellett a szakirodalom sem szolgál kellően mély és koherens tudásbázissal, akkor a gyakorlatban nagyobb szerep jut az egyedi interpretációnak, ami növelheti az eltérő számviteli megoldásokból fakadó bizonytalanságot.

A stakeholderelmélet szempontjából ez különösen lényeges, hiszen az érintettek számára a fenntarthatósági célok eléréséhez nem elegendő a megfelelő pénzügyi konstrukciók kialakítása; szükség van arra is, hogy ezek a konstrukciók a számviteli rendszerben következetesen és összehasonlíthatóan jelenjenek meg. A vizsgálat így közvetve azt is jelzi, hogy a zöld és fenntartható pénzügyi instrumentumok ösztönzőereje részben attól függ, mennyire képes a számvitel hitelesen és egységesen közvetíteni ezek gazdasági és fenntarthatósági tartalmát.

Felhasznált irodalom

- Ahlström, H. (2019). Policy Hotspots for Sustainability: Changes in the EU Regulation of Sustainable Business and Finance. *Sustainability*, 11(2), p. 499. doi: <https://doi.org/10.3390/su11020499>
- Andon, P., Baxter, J. & Chua, W.F. (2019). Accounting for Stakeholders and Making Accounting Useful. *Journal of Management Studies*, 52(7), pp. 986–1002. doi: <https://doi.org/10.1111/joms.12142>
- Azad, M.A.K., Begum, H., Chowdhury, H.J., Akter, N., Amin, M.B. & Fenyves, V. (2026). Green finance and management efficiency as determinants of firm performance in an emerging economy. *Discover Sustainability*, 7(1), 141. doi: <https://doi.org/10.1007/s43621-025-02478-x>
- Baksaas, K. M. & Stenheim, T. (2019). Proposal for improved financial statements under IFRS. *Cogent Business & Management*, 6(1). doi: <https://doi.org/10.1080/23311975.2019.1642982>
- Brühl, V. (2021). Green Finance in Europe – Strategy, Regulation and Instruments. *Intereconomics*, 56(6), pp. 323–330. doi: <https://doi.org/10.1007/s10272-021-1011-8>
- Chopra, S.S., Senadheera, S.S., Dissanayake, P.D., Withana, P.A., Chib, R., Rhee, J.H. & Ok, Y.S. (2024). Navigating the Challenges of Environmental, Social, and Governance (ESG) Reporting: The Path to Broader Sustainable Development. *Sustainability*, 16(2), 606. doi: <https://doi.org/10.3390/su16020606>
- Desalegn, G. & Tangl, A. (2022). Enhancing Green Finance for Inclusive Green Growth: A Systematic Approach. *Sustainability* 14(12), 7416. doi: <https://doi.org/10.3390/su14127416>
- Dlamini, B. (2023). A contemporary view of management accounting, its genesis and evolution: A literature review. *International Journal of Research in Business and Social Science*, 12(4), pp. 310–319. doi: <https://doi.org/10.20525/ijrbs.v12i4.2627>
- Ehlers, T. & Packer, F. (2017). Green bond finance and certification. *BIS Quarterly Review*, pp. 89–104.
- European Commission (2019). *The European Green Deal*. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, COM(2019) 640 final, 11 December. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52019DC0640> (Accessed 28 January 2026).
- European Commission (2021). *Strategy for Financing the Transition to a Sustainable Economy*. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, COM(2021) 390 final, 6 July. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021DC0390> (Accessed 28 January 2026).

- European Parliament and Council of the European Union (2020). *Regulation (EU) 2020/852 of the European Parliament and of the Council of 18 June 2020 on the establishment of a framework to facilitate sustainable investment, and amending Regulation (EU) 2019/2088 (EU Taxonomy Regulation)*. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32020R0852> (Accessed 28 January 2026).
- European Parliament and Council of the European Union (2021). *Regulation (EU) 2021/1119 of the European Parliament and of the Council of 30 June 2021 establishing the framework for achieving climate-neutrality and amending Regulations (EC) No 401/2009 and (EU) 2018/1999 (European Climate Law)*. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32021R1119> (Accessed 28 January 2026).
- European Parliament and Council of the European Union (2022). *Directive (EU) 2022/2464 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 amending Regulation (EU) No 537/2014, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Directive 2013/34/EU, as regards corporate sustainability reporting (Corporate Sustainability Reporting Directive)*. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022L2464> (Accessed 28 January 2026).
- Fábics, I. (2024). Aszámviteli beszámolókérdékhordozóinak felmérése Magyarországon 2023-ban. *Vezetéstudomány / Budapest Management Review*, 55(KSZ), pp. 81–94. doi: <https://doi.org/10.14267/veztud.2024.ksz.07>
- Fatica, S. & Panzica, R. (2021). Green bonds as a tool against climate change?. *Business Strategy and the Environment*, 30(5), pp. 2688–2701. <https://doi.org/10.1002/bse.2771>
- Flammer, C., (2021). Corporate green bonds. *Journal of Financial Economics*, 142(2), pp. 499–516. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2021.01.010>
- Freeman, R. E. (1984). *Strategic management: A stakeholder approach*. Boston: Pitman
- Gianfrate, G. & Peri, M. (2019). The green advantage: Exploring the convenience of issuing green bonds. *Journal of Clearer Production*, 219, pp. 127–135. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.02.022>
- Gilchrist, D., Yu, J. & Zhong, R. (2021). The Limits of Green Finance: A Survey of Literature in the Context of Green Bonds and Green Loans. *Sustainability*, 13(2), 478. doi: <https://doi.org/10.3390/su13020478>
- IASB (2010). *Conceptual Framework for Financial Reporting*. London: IFRS Foundation. Available at: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2021/issued/part-a/conceptual-framework-for-financial-reporting.pdf> (Accessed: 28 January 2026).
- IFRS Foundation (2026). Analysis of use of IFRS Accounting Standards Around The World. accessed: 18 January 2026, available at: <https://www.ifrs.org/use-around-the-world/use-of-ifrs-standards-by-jurisdiction/#analysis-of-use-of-ifrs-accounting-standards-around-the-world>

- Korca, B., Costa, E. & Bouten, L. (2023). Disentangling the concept of comparability in sustainability reporting. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 14(4) pp. 815–851. doi: <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-05-2022-0284>
- MacAskill, S., Roca, E., Liu, B., Stewart, R.A. and Sahin, O. (2021). Is there a green premium in the green bond market? Systematic literature review revealing premium determinants. *Journal of Clearer Production*, 280(2), 124491. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.124491>
- Maria, M.R., Ballini, R. & Souza, R.F. (2023). Evolution of green finance: A bibliometric analysis through complex networks and machine learning. *Sustainability*, 15(2), 967. doi: <https://doi.org/10.3390/su15020967>
- Mohanty, S., Nanda, S. S., Soubhari, T., Vishnu, N.S., Biswal, S., & Patnaik, S. (2023). Emerging research trends in green finance: A bibliometric overview. *Journal of Risk and Financial Management*, 16(2), 108. doi: <https://doi.org/10.3390/jrfm16020108>
- Page, M.J., McKenzie, J.E, Bossuyt, P.M., Boutron, I., Hoffmann, T.C., Mulrow, C.D., Shamseer, L., Tetzlaff, J.M., Akl, E.A., Brennan, S.E., Chou, R., Glanville, J., Grimshaw, J.M., Hróbjartsson, A., Lalu, M.M., Li, T., Loder, E.W., Mayo-Wilson, E., McDonald, S., McGuinness, L.A., Stewart, L.A., Thomas, J., Tricco, A.C., Welch, V.A., Whiting, P. & Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *Journal of Clinical Epidemiology*, 134, pp. 178–189. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jclinepi.2021.03.001>
- Sang, N. M. (2024). Mapping the evolution of green finance through bibliometric analysis. *Environmental Economics*, 15(1), pp. 1–15. [http://dx.doi.org/10.21511/ee.15\(1\).2024.01](http://dx.doi.org/10.21511/ee.15(1).2024.01)
- Schipper, K. (2003). Principles-Based Accounting Standards. *Accounting Horizons*, 17(1), pp. 61–72. doi: <https://doi.org/10.2308/acch.2003.17.1.61>
- United Nations (2015). *Paris Agreement*. United Nations Treaty Collection, Treaty Series, vol. 3156. Adopted 12 December 2015, entered into force 4 November 2016. Available at: <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement> (Accessed 28 January 2026).
- Veit, A. & Böcskei, E. (2024). IFRS 9 Classification Aspects – Measurement of Sustainability-Linked Loans at Amortised Cost or Fair Value. *Public Finance Quarterly*, 70(4), pp. 98–116. doi: https://doi.org/10.35551/pfq_2024_4_4
- Veit, A., Böcskei, E., Zanócz, A. & Deme, Á. (2025). Sustainability Reporting: Lease Accounting Implications for CSRD and Taxonomy Compliance. *Public Finance Quarterly*, 71(4), pp. 104–129. doi: https://doi.org/10.35551/pfq_2025_4_5
- Weiner, D.P. (2008). *Financial accounting as a second language*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons. ISBN: 978-0-470-47513-3
- Wu G., Liu X., & Cai Y. (2023). The impact of green finance on carbon emission efficiency. *Heliyon*, 10(1), 23803. doi: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e23803>
- Xu, W., Li, M., & Xu, S. (2023). Unveiling the “Veil” of information disclosure: Sustainability reporting “greenwashing” and “shared value”. *PLoS ONE* 18(1), e0279904. doi: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0279904>